

Főtitkári beszámoló

Dr. Bérczi István

Tisztelt közgyűlés!

Társulatunk fennállása 134. évének eseményeit számbavéve mozgalmas időszakról adhat számot a krónikás, akár a pusztá számadatokat, akár a szóbeli kiegészítés tényeit nézzük. A számszaki oldal örvedetes része, hogy taglétszámunk 1664 főre emelkedett. Ez 60–40%-ban oszlik meg a budapesti és a többi területi szervezetek között. A szomorú tények közé tartozik, hogy 10 tagtársunktól kellett végső búcsút vennünk:

DR. ÁROKSZÁLLÁSY Zoltán
HARTMANN TIBORNÉ
DR. LÁNG Sándor
DR. LENGYEL Endre
LUCZA Vilmos
SEBESTYÉN Attila
DR. SKOFLEK István
TÓTHNÉ GECSE ÉVA
TÖRÖK ILONA és
VARGA Imre

hagytak itt örökre bennünket. Kérem tisztelegjünk emléküknek egyperces néma felállással!

Tisztelt közgyűlés!

A beszámolási időszak az új alapszabályban rögzített, módosított szervezeti felépítés első éve volt. A kibővített elnökség és a funkciójában valamint konstrukciójában megújult Választmány átalakulásból fakadó dinamizmusa szerencsésen ötvöződött a működési kereteiben változatlan területi szervezetek és tematikus szakosztályok hagyományos tevékenységével kialakítva a beszámolási időszak munkálkodásának főbb vonásait. Ezek változatlanul a Társulat 1978-ban kidolgozott, hosszútávú programjában rögzített három pilléren nyugodtak.

Kiemelkedő fontosságú központi rendezvény volt az áprilisi „A nyersanyag-kutatás V. ötéves tervének eredménye, a VI. ötéves terv feladatai” c. budapesti ankét, amely a hasonló tematikájú regionális összejövetelek népgazdasági szintű összefoglalását adta.

A területi szervezetek a működésük színterét jelentő régiók komplex földtani nyersanyag-kutatási kérdéseinek vizsgálatát tekintették alapvető feladataik-

nak, esetenként ki-kiterve egy-egy részletkérdés sokoldalú megvilágítására is. Így az *Alföldi területi szervezet* az OMBKE Kőolaj Földgáz és Vízbányászati szakosztályával valamint a MGE-vel közös szervezésű ankéton dolgozta fel a medencealjzat metamorf kőzeteiben megismert szénhidrogéntelemek rezervoár-geológiai és művelési kérdéseit.

A *Budapesti területi szervezet* egy-egy napos helyszín-bejáráson ismertette a borszönyi érckutatások és a Gerecse hegységi mezozoos karbonátos összletek vizsgálatának legújabb eredményeit.

A *déldunántúli kollégák* a saját területük földtani kérdéseinek vizsgálata mellett a Dunántúli-középhegység földtani felépítését, az ott folyó ásványi nyersanyagkutatás és termelés helyzetét is áttekintették tapasztalatszerű tanulmányút formájában.

A *Közép és Északdunántúli területi szervezet* működési területe legnyugatibb csücskének, a Kőszegi- és Soproni-hegység földtani felépítése bemutatására vállalkozott.

A *tematikus szakosztályok* nyersanyagkincseink kutatásának tudományos megalapozásában szerepet játszó időszerű kérdéseket tűzték vitaüléseik, ankétjaik, kerekasztal megbeszéléseik napirendjére. Így például a *Gazdaságföldtani Szakosztály* Magyarország kőszénvagyonának alakulásáról tartott kerekasztal megbeszélést, felvázolva a kormány energia koncepciójából fakadó földtani-ásványvagyongazdálkodási feladatokat.

A *Mérnökgeológiai és Környezetvédelmi Szakosztály* immáron hagyományos szemináriumra Pécs és környéke mérnökgeológia kérdéseit vitte szakavatott gyülekezetre elé.

A *Rétegtan és Őslénytani Szakosztály*, mikropaleontológiai tanácskozása ennek, a mélyfúrások kutatásban oly fontos diszciplínának újabb eredményeit foglalta össze.

A *Tudománytörténeti Szakosztály* a lassan hagyományossá váló Tudománytörténeti Napok megrendezésével rendszerezte a tárgyidőszakban aktuálisnak való megemlékezések sorát, és készült fel az 1982. évi nagy feladatára, a budapesti INHIGEO szimpóziumon való szereplésre.

A *Szénkőzettani Munkabizottság* aktív részvétellel kitűnt ankéton vitatta meg a hazai üledékekben végzett vitrinit-reflexió mérések eddigi tapasztalatait és a továbblépés lehetőségeit.

Az *Általános Földtani Szakosztály* tevékenységében a tektonikai-kőzettani rétegtani kérdések komplex feldolgozása dominált.

Az újjászervezett *Ifjúsági Bizottság* szlovákiai és Tokaji-hegységi tanulmányúttal vette ki részét a fiatal szakemberek továbbképzésére irányuló erőfeszítéseinkből.

A fentiek természetesen csak a teljesség igénye nélkül kiragadott szemelvények abból az örvendetesen nagyszámú (230) rendezvényből, amelyet társulatunk különböző egységei szerveztek és amelyek részletes statisztikai összesítését az írásos anyaghoz csatolt mellékletben tanulmányozhatják a tisztelt résztvevők.

Harmadik alapvető tevékenységi formaként az elmúlt évben is folytatódott a *munkabizottsági tevékenység*, mint a szakmai ismeretanyag hasznosításának legrugalmasabb formája. Az ilyen keretek között kimunkált 5 megbízás 745 000,— Ft-os bruttó bevétele hozzájárult költségvetésünk részleges kiengensúlyozásához.

Tisztelt közgyűlés!

Rátérve Társulatunk *kapcsolatrendszerének* ismertetésére, kiemelt fontosságot tulajdonítunk annak a ténynek, hogy a beszámolási időszakra esett a MTESZ *XIII. tisztújító küldöttközgyűlése*. Az azóta eltelt idő bizonyította, hogy ez a küldöttközgyűlés több mint egy a közgyűlések sorából. Több annyiban, hogy lezárta az útkeresés, a megújulás korszakát, amelyben egy, a személyi összetételében és stílusában új MTESZ vezetőségárda és a legfelső párt és gazdasági vezetés között kialakult véleménycsere eredményeképpen *körvonalazódott* a közös álláspont a MTESZ feladatairól, a társadalomban elfoglalt helyzetéről és kapcsolatrendszeréről. Ezt az elfogadott határozat hármas követelményrendszer formájában az alábbiak szerint fogalmazza meg:

- a MTESZ hasznosítsa azt a nagy szellemi tartalékot, amelyet a tagság szakértelme és közéleti érdeklődése jelent,
- a MTESZ állásfoglalásával készítse elő a népgazdasági szintű döntéseket,
- az egyesületek és a szövetség segítsék elő, hogy a szövetségbe tömörült értelmiség anyagi, erkölcsi elismerése a teljesítményekkel összhangban fokozódjék és növekedjék a műszaki pályák vonzereje.

Úgy véljük, hogy ezek a feladatok egyértelműen tisztázzák a szövetség jövőbeni helyzetét, feladatait és egyben kijelölik az elkövetkezendő időszak teendőit. Talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha megállapítjuk, hogy a Magyarhoni Földtani Társulatban tömörült szakemberek számára ez a feladatrendszer nem jelent különösebb pályamódosítást, hisz korábbi évek során kialakult tevékenységi rendszerünk lényegében *ugyanazt* a gondolatmenetet követte, gondoljunk az ötéves tervankétokra, a nyersanyagfajtánként rendezett vándorgyűlések rendszerére, vagy az oktatással, továbbképzéssel kapcsolatos — eddig sajnálatosan kevés pozitív eredménnyel járó — erőfeszítéseinkre.

A lelkes helyeslés természetesen akkor ér valamit, ha tettekben nyilvánul meg. A MTESZ vezetői szerveiben munkálkodásra véleményünk kifejtésére az teremti meg a lehetőséget, hogy a XIII. tisztújító közgyűlés három tagtársunkat:

FÜLÖP József akadémikust, tiszteleti tagunkat

DANK Viktor elnököt

SERESNÉ HARTAI ÉVÁT az ÉMO-i területi szervezet ifjúsági titkárát

a MTESZ Országos Elnökség tagjává választotta. Ezzel párhuzamosan ugyancsak a MTESZ munkájában való minél teljesebb részvétel érdekében valamilyen központi MTESZ Bizottságba tagot delegáltunk. Képviselőink:

Állami Díj bizottság
Gazdasági bizottság

dr. DANK Viktor elnök
dr. BOHN Péter a Gazdaságföldtani Szakosztály elnöke

Gazdaságpolitikai bizottság
Nemzetközi Kapcs. bizottság
Sajtó-Propaganda bizottság
Tudománypolitikai bizottság
Nyugdíjasok Köre
Ifjúsági Koord. bizottság

SOMSSICH LÁSZLÓNÉ társelnök
dr. HÁMOR Géza társelnök
dr. HALMAI János titkár
dr. GRASSELY Gyula tiszteleti tag
dr. BARTKÓ Lajos tiszteleti tag
BALOGH ANNA ifjúsági titkár

Központi Oktatási bizottság	dr. GÉCZY Barnabás társelnök
Központi Asztronatikai biz.	dr. CZAKÓ Tibor vezetőségi tag
Tudománytörténeti bizottság	dr. CSIKY Gábor a Tudománytörténeti Szakosztály titkára
	dr. DUDICH Endre az Általános Földtani Szakosztály elnöke
Fejlődő Országok bizottsága	MORVAI Gusztáv választmányi tag
Környezetvédelmi bizottság	dr. ZENTAY Tibor ATSZ titkár
Műszaki értelmiség helyzetét vizsgáló bizottság	dr. JUHÁSZ József MGKVSz elnök
Kreativitás bizottság	SÁG László

A MTESZ központi szerveiben való részvétel csak egyik része Társulatunk belkapcsolatainak. Másik felét a társegyesületekkel kialakított együttműködés jelenti. A beszámolási időszak fejleménye, hogy e kapcsolatok rendszerbe foglalása és életszerűbbé tétele irányába megtettük az első lépéseket. Abból az alapelvből kiindulva, hogy az együttműködés a munkás hétköznapok talaján kell kivirágozzék, valamennyi területi szervezetünkél kijelöltük azokat a tagtársainkat akik ott, a napi munka szintjén tartják a kapcsolatot testvérgyesületeinkkel. Ennek az ílymódon megfelelően széles alapokra helyezett „együttműködési piramis”-nak csúcsát jelentik a látványosabb formák, a közösen vagy társegyesületi meghívott előadók részvételével szervezett nagyrendezvények.

Az együttműködés tervezett főbb formáit eddig három egyesülettel az OMBKE-vel, a MGE-vel és a KGE-vel jegyzőkönyvben rögzítettük, az alábbi alapelvek szerint:

- tájékoztatjuk egymást nagyrendezvényeinkről, esetenként felkérés alapján adott témakörben előadóval képviseltetjük magunkat;
- az egymást érintő szakmai és általános kérdésekben közös elképzelések kialakítására és azok elfogadtatására törekszünk;
- külföldi kiküldetések alkalmából, vagy külföldi rendezvényeken képviselik a jelen nem levő másik fél érdekeit, felkérésre megteremtik a kért kapcsolatokat.

Az együttműködés kiemelt ünnepnapjai közé tartoznak azok a kivételes alkalmak, amikor egy-egy társegyesületünk jelentős jubileumát ünnepelhetjük. Így márc. 12-én jubileumi közgyűlésén köszöntöttük az OMBKE-t fennállásának 90. éves évfordulóján és tagtársaink őszinte jókívánásait tolmácsolva nyújtottuk át Társulatunk díszoklevéllel megerősített 125 éves jubileumi emléklapoktját.

Belkapcsolataink közt kell örömmel bejelentenem, hogy a MTESZ XIII. közgyűlésén a tudományos egyesületekben végzett tevékenységük elismeréséppen MTESZ díjjal jutalmazta dr. BOGSCS László tiszteleti tagot, dr. ALFÖLDI László társelnököt. Kitüntetésükhöz sok szeretettel gratulálunk.

Külkapcsolataink az előző évek átlagához viszonyítva 1981-ben javuló tendenciát mutattak, bár elmaradtak az általunk kívánatosnak tekintett szinttől. 13 főt szocialista országokba, 1 főt tőkés országba utaztattunk. Ennek valamint a meghívottként hozzánk látogató két osztrák és egy csehszlovákiai kolléga utaztatási költségei 54 eFt-ot tettek ki.

Kiemelkedő jelentőségű volt a *Kárpát-Balkán Geológiai Asszociáció* bukaresti kongresszusán való részvétel. A MFT által utaztatott 6 fő is hozzájárult ahhoz,

hogy a házigazdák mellett a legnépesebb és legaktívabb delegáció a magyar volt. Mindez nem feledtetheti el azt a tényt, hogy a régóta dédelgetett álom az egységes alapelveken felépülő nemzeti programmal való fellépés teljes értékű megvalósítása még további erőfeszítéseket igényel. Reméljük, hogy az elkövetkező nagy nemzetközi események, az 1984-es moszkvai Geológiai Világkongresszus, az 1985-ös budapesti Neogén Világkongresszus után már ennek megvalósulását nyugtázzhatjuk.

Nemzetközi kapcsolataink keretében kell megemlítenem, hogy tiszteleti tagunkat FÜLÖP József akadémikust a *Bolgár Földtani Társulat* is tiszteleti tagjává választotta. Amikor ehhez erről a helyről is jó kívánságainkat fejezzük ki, egyben reméljük, hogy ezzel a reciprocitás folyamata csak megindult, és a közeljövőben hasonló megtiszteltetés legalább olyan gyakran éri tagtársainkat, mint amilyen gyakran az MFT választott és választ külföldi tiszteleti tagot.

Ugyancsak, a sajnos ritka, nemzetközi sikereink közé tartozik, hogy GRASSELY Gyula professzort, tiszteleti tagunkat a *IUGS Research Development Program* európai igazgatói tisztségbe választották meg. A másik örvendetes fejlemény az, hogy a *RCMNS Végrehajtó Tanácsának* 1981. szeptemberében Hármaskúton tartott ülésén dr. HÁMOR Géza társelnökünket a Végrehajtó Tanács alelnöki tisztségbe emelték.

Mindkettőjüknek jó erőt és egészséget kívánunk felelősségteljes feladatuk ellátásához.

Tisztelt közgyűlés!

Az elmúlt időszak személyi változásai közé tartozik, hogy Társulatunknál eltöltött hosszú évek után nyugállományba vonult szervező titkárunk dr. FORBÁTH LÁSZLÓNÉ, a geológus társadalom közkedvelt, szeretett Máriaja. A Központi Földtani Hivatal elnöke a Kiváló Munkáért kitüntetéssel, Társulatunk elnöksége pedig a Társulati emlékgyűri adományozásával fejezte ki elismerését tevékenységéért. Amikor mindezekhez jókívánságunkkal csatlakozunk tagtársaink nevében is remélem, hogy ez a lépés csak távozást és nem teljes elszakadást jelent. Egyben kérem tagtársainkat, hogy az utódot új szervező-titkárunkat ANTALNÉ GÉBER ZSUZSANNÁT fogadják éppoly szeretettel, mint elődjét. Ma még bizony gyakorta megbotlik nyelvünk Máriának szólítjuk, de az eltelt rövid időszak alatt megismerve aktivitását és lelkesedését biztos vagyok benne, hogy a két név hamarosan szinonim fogalommá válik.

Tisztelt közgyűlés!

Néhány szót a *publikációs tevékenységünkről*. A Földtani Közlöny valamennyi 81-es füzete megjelent, és hasonlóan az időszakos kiadványok közül az Őslénytani Viták 27. száma, az Általános Földtani Szemle 16. száma. Ugyancsak tagtársaink rendelkezésére áll a Földtani Közlöny 1961–1975 közti számainak regiszterkötete, amely remélhetően hasznos segítség a szakirodalomban való tájékozódásra. A MTESZ Sajtóbizottság segítségével megvizsgáltuk milyen kezdeményező lépéseket tehetünk a Földtani Közlöny terjedelmének bővítésére. Részt vettünk a Központi Földtani Hivatal által készített, a földtudományi publikációs tevékenységet vizsgáló tanulmány véleményezésében. Mindezek azonban még folyamatban levő dolgok, részletesen lezárásuk után kívánunk velük foglalkozni.

Tisztelt közgyűlés!

Mindezek a gondolatok már átvezetnek az *1982-es feladatok* rövid ismertetéséhez. A munkaterv valamennyiünk rendelkezésére áll. Csak néhány lényeges pontot emelnék ki belőle.

Május hónapban kerül sor az immár hagyományosan ötéves ciklusokat átfogó *Bányaföldtani Ankét*ra, amelyet összekötünk az Észak-magyarországi területi szervezetünk fennállása 20. éves jubileumának megünneplésével. Októberben *Somogy—Zala megyei vándorgyűléssel* kívánjuk áttekinteni e két megye földtani kutatásának helyzetét. Az Általános Földtani Szakosztály tervezett *tektonikai továbbképzése* az oktatásban régóta tátongó rést igyekszik betölteni. Az Ifjúsági Bizottság május hónapban rendezi az egyetemi ifjúság és a frissen végzett szakemberek részére az „*első előadói ankétot*”. Tovább folytatódnak a közeljövő két nagy hazai nemzetközi eseményének az ez év augusztusában sorra kerülő *INHIGEO szimpoziumnak* illetve az 1985-ös budapesti *Neogén Világkongresszusnak* az előkészületei, és meg kell kezdeni az 1984-es moszkvai geológiai világkongresszuson való méltó magyar részvétel előkészítését. (Az első cirkuláré a napokban érkezett, a legfontosabb tudnivalókat a májusi programfüzetben közreadjuk.)

Folytatják munkáikat az *elnökségi bizottságok*, és határozott programmal útjára kívánjuk bocsájtani a még csak formailag létező Etikai Bizottságot. Továbbra is foglalkozunk az oktatás-továbbképzés problémakörével.

Tevékenységünkben és működési gondjaink megoldásában számítunk a *MTE SZ-re*. Támogatjuk azon törekvéseit, hogy a rendezvények és a devizamentes cserelátogatások pénzügyileg a jelenlegitől eltérő elbírálás alá essenek, mivel a jelen helyzet lassan de biztosan olyan magas részvételi díjak irányába vezet, hogy a rendezvények ugyan önellátók lesznek csak éppen a résztvevők maradnak el, mert ma már a vállalatok sem engedhetik meg maguknak szakembereik delegálását, ilyen költségek mellett.

Az együttműködés területén fel kívánjuk venni a kapcsolatot az MTA regionális bizottságaival ilymódon helyezve megintcsak széles alapokra a társulat és az MTA kapcsolatát.

Tisztelt közgyűlés!

A geológia is olyan szakma, ahol az új és megújuló gondolatok nélkül nincs előrelépés. Manapság divat idézni Parke DICKEY-nek az amerikai kőolajgeológusok nesztorának egy mondatát „Új területeken régi ötletekkel is rendszerint találunk olajat. Olyan is előfordult már, hogy régóta ismert előfordulások közelében új elképzelések új mezőket eredményeztek. De régi ötletekkel, régi területeken ritkán boldogulunk. Sokszor amikor azt gondoljuk fogyóban van az olaj tulajdonképpen ötleteinkből fogytunk ki”. Ennél frappánsabban nehéz kifejezni a *földtani gondolkodás állandó megújulás-igényét*. Ha ebben, mint ahogy reméljük, a Társulati tevékenység egy kicsit is segít — nem dolgozunk hiába.

Ehhez kívánok jó erőt, egészséget és jó szerencsét!